

Societat, Territori i Medi Ambient a Catalunya

Codi: 104245

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503710 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Pau Alegre Nadal

Correu electrònic: Pau.Alegre@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Antoni Durà Guimerà

Enric Mendizábal Riera

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura és mostrar diferents maneres d'entendre el territori de Catalunya a través de la successió d'interpretacions cartogràfiques i textuais produïdes des del segle XVII fins a l'actualitat. Per mitjà de l'observació i anàlisi d'aquesta documentació geogràfica, ens proposem,

- desenvolupar el raonament científic i crític en relació amb el territori de Catalunya;
- analitzar la interrelació entre el medi físic i la societat a Catalunya;
- interpretar la distribució de les persones, de les activitats i dels fluxos que es generen a Catalunya;
- obtenir un coneixement directe de Catalunya a partir de les sortides de camp;
- iniciar i aprofundir el coneixement dels textos bàsics sobre geografia de Catalunya
- conèixer els mapes i les imatges d'observació de la Terra més significatives del territori de Catalunya.

Per un bon aprofitament de l'assignatura és convenient no perdre de vista els coneixements de totes les assignatures obligatòries del grau de Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial cursades durant el primer curs i l'actual.

Aquesta assignatura està coordinada amb la de Laboratori Territorial per tot el que fa esment a coneixement del territori i el medi ambient.

Competències

- Analitzar amb esperit crític la relació de la societat amb el territori aplicant el marc conceptual i teòric de la geografia.

- Analitzar i comprendre les dinàmiques geogràfiques (sociodemogràfiques, geoeconòmiques i ambientals) a diferents escales territorials.
- Analitzar i interpretar de manera sistèmica elements ambientals, demogràfics, urbans i paisatgístics.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el llenguatge científic i professional propi de les ciències socials.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la relació entre el medi físic i la societat de Catalunya.
2. Conèixer i explotar les principals bases de dades estadístiques de Catalunya.
3. Interpretar la distribució de les persones i les activitats al territori i dels fluxos que generen.
4. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
5. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
6. Relacionar dinàmiques regionals de Catalunya en els seus contextos territorials més amplis.
7. Utilitzar el llenguatge científic i professional propi de les ciències socials.

Continguts

Com ha estat avançat ratlles amunt el fil conductor del desenvolupament cronològic de l'assignatura serà el de la documentació gràfica (mapes i imatges) del territori de Catalunya i estudis anteriors (bibliografia diversa) sobre la societat que hi habita des l'Edat Mitjana ençà. De conjunt amb l'explicació del desplegament de les interpretacions gràfiques i textuales serà introduït l'estudi de coneixements i elements de reflexió sobre les temàtiques sectorials següents:

- El marc físic i ambiental com a escenari, recurs, impacte i risc.
- Evolució de la població, dinàmica i estructura demogràfiques. Migracions.
- La Catalunya rural: entre la tradició mediterrània i l'agroindústria.
- La industrialització de Catalunya: un vell debat sobre els orígens i els canvis.
- El turisme i el seu impacte abassegador sobre el territori.
- El poblament i el sistema urbà. L'organització territorial de Catalunya.
- Els conflictes territorials i ambientals.
- Història de la geografia a, i de, Catalunya.

Metodologia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- Seguiment dels temes tractats en el curs
- Lectura de llibres i articles
- Pràctiques i treballs
- Sortides de camp

Les explicacions presencials dels professors seran resumides en un document PDF per cada sessió, el qual

serà a disposició de tots els estudiants. Cada sessió finalitzarà amb una proposta d'exercici curt, el qual podrà ser efectuat a l'aula mateixa o, de ser més llarg, podrà ser completat a domicili dins d'un termini de lliurament a determinar en cada cas. Els aspectes per tractar en aquests exercicis seran relacionats amb les temàtiques sectorials llistades a l'apartat anterior. També s'efectuarà un examen per a valorar el grau d'estudi i aprofitament de la bibliografia.

Són previstes tres sortides d'estudi, l'àmbit i la temàtica de les quals seran coordinades amb els continguts de l'assignatura Laboratori Territorial. L'una, per a observar la Sèquia de Manresa en diversos trams del seu recorregut entre Balsareny i el parc de l'Agulla de la capital del Bages. I dues més, per a conèixer la ciutat de Manresa, en la perspectiva de la diagnosi territorial que caldrà efectuar en aquella assignatura.

La familiarització dels estudiants amb els materials gràfics que constitueixen l'eix expositiu de l'assignatura serà comprovada mitjançant la seva participació en fòrums setmanals.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exercicis	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Fòrums	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Sortides de camp	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Avaluació

El seguiment del desenvolupament del curs dona peu a l'avaluació continuada. El professor apreciarà el vostre aprofitament normal i gradual en tres vessants. En primer lloc (1), per la capacitat de superació de qualitat en la realització dels exercicis proposats a les sessions. En segon lloc (2), per la vostra participació en els fòrums i les memòries de les sortides d'estudi. I en tercer lloc (3), pels resultats de l'examen.

L'aprofitament *positiu* en les vessants esmentades donarà lloc a una qualificació final que podrà variar des de l'aprobat fins a l'excel·lent.

Com serà valorat l'aprofitament normal? Com he avançat més amunt, per la capacitat de superació de la qualitat en la realització dels exercicis proposats a cadascuna de les sessions. La valoració de la meitat d'aquest apartat resultarà de la qualitat de la Memòria del Laboratori Territorial en el seu vessant territorial i mediambiental. Pel que fa a la participació en els fòrums, retindrà l'interès, la concisió i l'originalitat de l'aportació. Evidentment, per genials que siguin les aportacions, no podran ser esporàdiques. Per superar aquest criteri *caldrà intervenir en tots els fòrums, menys dos*. És clar, es pot participar a tots els fòrums que siguin oberts, però crec convenient advertir que un escreix de participacions no compensarà necessàriament la qualitat evidenciada. Es tracta d'assegurar un ritme, fins i tot amb buits, i evitar corredisses de darrera hora.

Com podreu comprovar, la valoració del seguiment normal del curs es fonamentarà en el grau de continuïtat de la comunicació entre estudiant i professor. Un nombre insuficient de participacions als fòrums i de lliuraments d'exercicis, ocasionarà la valoració de l'estudiant com a no avaluable. En aquesta situació,

l'estudiant no podrà presentar-se a l'examen de recuperació, justament per no haver pogut ser avaluat. D'altra banda, els estudiants que desitgin millorar la qualificació obtinguda al llarg de l'avaluació continuada, també podran presentar-se a l'examen de recuperació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	30,0%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Exercicis	40,0%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Fòrums	30,0%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

Vagin alguns títols generals per als estudiants que vulguin avançar feina.

AJENJO, Marc *et al.* (1998). *La població de Catalunya, 1986-1991*. Barcelona, Generalitat de Catalunya.

DOMINGO, Andreu (2014). *Catalunya al mirall de la immigració. Demografia i identitat nacional*. Barcelona, L'Avenç.

FONT, Jaume (1999). *La formació de les xarxes de transport a Catalunya (1761-1935)*. Vilassar de Mar, Oikos-Tau.

MAJORAL, Roser [coord.] (2002). *Catalunya: un anàlisi territorial*. Barcelona, Ariel.

NEL·LO, Oriol [ed.] (2003). *Aquí, no! Els conflictes territorials a Catalunya*. Barcelona, Empúries.

PANAREDA, Josep M. (1996) *Resum de Geografia Física de Catalunya*, Vic, Eumo.

PUJADAS, Isabel; MENDIZÀBAL, Enric (1991). *La població de Catalunya 1975-1986: de l'explosió demogràfica al creixement zero*. Barcelona, Generalitat de Catalunya.

TORT, Joan (2002) *Perquè Catalunya és com és. Trenta-dues preguntes per descobrir la geografia del Principat*. Barcelona, Edicions 62.

VILAGRASA, Joan [coord.] (2000). *Transformacions territorials a Catalunya (segles XIX-XX)*. Lleida, Pagès Editors.

La bibliografia completa de l'assignatura serà presentada en iniciar-se les classes del semestre